

THANK YOU,
WORLD

IKALAWANG BAHAGI

BUNGAD 11

Salamat, Mundo

Nakarating na ako sa dulo ng mga bungad na ito sa parehong paraan na nakarating ako sa maraming lugar sa buhay ko.

Hindi sumusunod sa isang perpektong mapa.

Sumusunod sa isang sinulid.

Kung minsan, nakikita.

Kung minsan, hindi nakikita.

Kung minsan, sapat ang tibay upang gabayan ako.

Kung minsan, kasingnipis ng isang alaala.

Nang simulan ko ang landas na ito, hindi ako bumubuo ng isang saga.

Hindi ako nagdidisenyo ng isang sistema.

Hindi ko sinusubukang mag-iwan ng bakas.

Sinusubukan ko lamang umunawa.

Unawain kung bakit patuloy na nabubuhay ang ilang tao sa loob natin.

Unawain kung bakit hindi tayo iniwan ng ilang karanasan.

Unawain kung bakit nagiging aral ang ilang sugat.

Unawain kung bakit tinatangay ng panahon ang maraming bagay ngunit hindi lahat.

Bawat bungad na tinawid mo ay nagkukuwento ng isang bahagi ng paghahanap na ito.

Hindi isang teorya.

Hindi isang pilosopiya.

Isang paghahanap.

Sapagkat hindi kailanman iniabot sa akin ng buhay ang mga pangwakas na katotohanan.

Iniabot nito sa akin ang mga pagkikita.

Mga tao.

Mga responsibilidad.

Mga pagkawala.

Mga paglalakbay.

Mga karamdaman.

Mga muling pagsilang.

At mula sa bawat isa sa mga ito, sinikap kong humango ng isang kahulugan.

Hindi ako laging nagtagumpay.

Ngunit patuloy akong sumubok.

Sa paglipas ng mga taon, naunawaan kong ang akdang ANG MGA NANATILI ay hindi isinilang mula sa isang tatak.

Hindi ito isinilang mula sa isang kompanya.

Ni hindi ito isinilang mula sa isang pamilya.

Isinilang ito mula sa isang tanong.

Paano matatawid ng isang buhay ang mga panahon, bansa, kultura at tao nang hindi nawawala ang sariling pagkakakilanlan?

Hindi ko natagpuan ang sagot sa mga resulta.

Natagpuan ko ito sa mga relasyon.

Sapagkat bawat tao ay bunga ng isang pag-uusap.

Walang nakakabuo sa sarili nang mag-isa.

Walang lumalaki nang mag-isa.

Walang nakakapagligtas sa sarili nang mag-isa.

Sa likod ng bawat landas ay may isang di-nakikitang pulutong.

At sa pagkakarating dito, nais ko na itong kilalanin sa wakas.

Nais kong pasalamatan ang lahat ng taong nag-iwan ng bakas sa aking paglalakbay.

Ang mga nanatili.

At ang mga dumaan lamang sa isang bahagi ng daan.

Ang mga nagturo sa akin.

At ang mga sumubok sa akin.

Ang mga nagmahal sa akin.

At ang mga sumalungat sa akin.

Ang mga nagbigay sa akin ng mga pagkakataon.

At ang mga nagturo sa aking likhain ang mga ito nang mag-isa.

Pinasasalamatan ko ang lolo ko.

Ang tatay ko.

Ang nanay ko.

Para sa mga ipinasa nila nang hindi na kailangang ipaliwanag.

Pinasasalamatan ko ang aking pamilya.

Sa pakikibahagi sa akin hindi lamang ng madadaling araw kundi higit sa lahat ng mahihirap.

Pinasasalamatan ko ang mga babaeng dumaan sa buhay ko.

Maraming beses, nakita nila ang nangyayari bago ko pa ito nakita.

Maraming beses, ibinalik nila sa akin ang isang katotohanang hindi ko makikita nang mag-isa.

Pinasasalamatan ko ang mga kasamahang nakilala ko sa daan.

Ang mga taong pinagtrabahuhan ko, at ang mga taong nakatrabaho ko.

Sapagkat lahat sila, sa iba't ibang paraan, ay nagturo sa akin ng isang bagay.

Pinasasalamatan ko ang mga bansang tumanggap sa akin.

Ang mga lungsod na kumupkop sa akin.

Ang mga kulturang nagpakita sa akin ng ibang mga pananaw.

Ipinaalala nila sa akin na di-hamak na mas malawak ang mundo kaysa sa ating mga paniniwala.

Pinasasalamatan ko ang mga taong nagdusa sa tabi ko.

Sapagkat ang sakit na pinagsasaluhan ay nagtuturo ng mga aral na hindi alam ng tagumpay.

Pinasasalamatan ko rin ang mga umalis.

Hinubog ng kanilang mga kawalan ang lalaking naging ako, gaya rin ng mga presensya.

Pinasasalamatan ko ang mga pagsubok.

Ang mga pagbagsak.

Ang mga karamdaman.

Ang mga kabiguan.

Ang mga takot.

Ang mahihirap na gabi.

Ang mga tanong na walang sagot.

Sapagkat sa tuwing may nababasag, may lumilitaw na isang bagay na mas tunay.

Ngayon, hindi na ako naniniwalang ang isang buhay ay sinusukat sa kung ano ang nasasakop nito.

Naniniwala akong sinusukat ito sa kung ano ang ipinapasa nito.

Sa kung ano ang iniwan nito sa iba.

Sa kung ano ang ginagawa nitong posible.

Sa kung ano ang patuloy na nabubuhay kapag wala na ang may-akda nito sa gitna ng entablado.

Kung naging ganito ako, hindi ito dahil sa iisang desisyon.

Hindi sa iisang katangian.

Hindi sa iisang tao.

Bunga ito ng libu-libong ambag.

Ng mga pagkikita.

Ng mga kilos.

Ng mga salita.

Ng mga halimbawa.

Ng mga presensya.

Taglay ng gawaing ito ang pangalan ko.

Ngunit hindi lamang ito akin.

Pag-aari din ito ng lahat ng nag-iwan ng bakas sa daan, sinasadya man o hindi.

Marahil ito ang pangwakas na kahulugan ng akdang ANG MGA NANATILI.

Hindi isang salaysay, kundi isang pagkilala.

Ang pagkilalang bawat tao ay isang kolektibong pagkakabuo.

Isang kabuuan ng mga relasyon.

Isang heograpiya ng mga impluwensya.

Isang alaalang gumagalaw.

At kung sa mga pahinang ito ay natagpuan mo ang isang bagay na sarili mo, hindi na lamang akin ang kuwentong ito.

Naging kaunti ring iyo na ito.

Kaya't hindi ako nagtatapos sa isang paalam.

Nagtatapos ako sa pasasalamat.

Para sa lahat ng tumulong sa aking maging kung ano ako.

Para sa lahat ng lumakad sa tabi ko.

At para sa lahat ng magpapatuloy sa paglalakbay.